

Protokół
z posiedzenia Zespołu problemowego ds. polityki gospodarczej i rynku
pracy
Rady Dialogu Społecznego
z dnia 12 września 2022 r.

Miejsce posiedzenia: hybrydowo, Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. A. Bączkowskiego, sala F, ul. Limanowskiego 23 w Warszawie.

Przewodniczący: Leszek Miętek, Przewodniczący Zespołu problemowego ds. polityki gospodarczej i rynku pracy RDS, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych.

W posiedzeniu wzięli udział: Pan Adam Guibourgé-Czetwertyński Podsekretarz stanu Ministerstwo Klimatu i Środowiska; Pan Piotr Pyzik Podsekretarz Stanu Ministerstwo Aktywów Państwowych; Pani Kamila Król Podsekretarz Stanu, zaproszeni goście oraz eksperci.

Porządek obrad:

1. Otwarcie posiedzenia
2. Dyskusja w temacie transformacji energetycznej i ustalenie stanowiska Zespołu w kwestii związanej z transformacji górnictwa i energetyki połączonej z zapewnieniem bezpieczeństwa energetycznego Polski.
3. Omówienie sytuacji w przemyśle energochłonnym pod kontem wprowadzenia przez stronę rządową publicznych instrumentów osłonowych celem wsparcia przedsiębiorstw energochłonnych.
4. Debata nad rządowym projektem ustawy o szczególnym wsparciu podmiotów poszkodowanych w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze (druk 2548).
5. Sprawy różne.

Ad 1

Leszek Miętek, OPZZ powitał uczestników posiedzenia Zespołu. Przedstawił porządek obrad posiedzenia.

Zaakceptowano zaproponowany porządek obrad.

Ad. 2

Pan Adam Guibourgé-Czetwertyński Podsekretarz Stanu Ministerstwo Klimatu i Środowiska poinformował o trwającej rewizji Polityki Energetycznej Państwa. Do nowej wersji dokumentu dodano nowy filar – suwerenność energetyczna. Przekazał, że ustawowy termin na przedstawienie zrewidowanej PEP jest do końca czerwca 2023 r. Przedstawił działania średnio i długoterminowe związane z transformacją energetyczną, do których należą m.in.: określenie roli gazu w procesie transformacji, modernizacja floty bloków węglowych, silniejszy rozwój OZE oraz rozwój energetyki jądrowej.

Pan Piotr Pyzik Podsekretarz stanu, Pełnomocnik Rządu do spraw transformacji spółek energetycznych i górnictwa węglowego Ministerstwo Aktywów Państwowych omówił kwestie dotyczące:

- aktualnego statusu tworzenia Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego – NABE ma zostać powołane na podstawie przyjętego przez Rząd dokumentu „Transformacja sektora elektroenergetycznego w Polsce. Wydzielenie wytwórczych aktywów węglowych ze spółek z udziałem Skarbu Państwa”,
- umowy społecznej - w umowie społecznej dla sektora elektroenergetycznego znajdują się zapisy dotyczące m.in. zabezpieczenia socjalnego pracowników, inwestycji w czyste technologie węglowe oraz powołania tzw. Funduszu Transformacji Energetyki Polskiej,
- Unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji CO₂,
- notyfikacji pomocy publicznej Komisji Europejskiej,
- wydobycia węgla kamiennego.

Przeprowadzono pogłębioną dyskusję w temacie transformacji energetycznej i ustalenie stanowiska Zespołu w kwestii związanej z transformacji górnictwa i energetyki połączonej z zapewnieniem bezpieczeństwa energetycznego Polski.

Ad. 3

Pracodawcy RP przedstawili projekt stanowiska strony pracowników i strony pracodawców Zespołu problemowego ds. polityki gospodarczej i rynku pracy Rady Dialogu Społecznego w sprawie wsparcia przemysłu energochłonnego.

Następnie przeprowadzono dyskusję. Strona społeczna postulowała m.in. o wypracowanie programu ograniczenia zużycia energii, wdrożenie mechanizmów zmniejszających ceny energii w kontraktach na III i IV kwartał 2022 roku oraz 2023 rok, rzetelny dialog rządu ze środowiskiem przedsiębiorców i pracowników w zakresie powstrzymania wyłączeń produkcji lub przewidywalności takich decyzji oraz wprowadzenie maksymalnej ceny zakupu energii elektrycznej i gazu ziemnego dla przedsiębiorstw energochłonnych zagrożonych ucieczką emisji CO₂.

Leszek Miętek, Przewodniczący Zespołu problemowego ds. polityki gospodarczej i rynku pracy RDS, OPZZ zarządził głosowanie w sprawie przyjęcia projekt stanowiska strony pracowników i strony pracodawców Zespołu.

Przeprowadzono głosowanie nad ww. projektem stanowiska.

	Głos za	Głos wstrzymujący	Głos przeciw
Strona pracowników	4		
Strona pracodawców	8		

*Stanowisko strony pracowników i strony pracodawców Zespołu ds. polityki gospodarczej i rynku pracy Rady Dialogu Społecznego **zostało przyjęte** – załącznik nr 1.*

Ad 4

NSZZ „Solidarność” przedstawiła projekt stanowiska w sprawie projektu ustawy o szczególnym wsparciu podmiotów poszkodowanych w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze. Dyskusja nad projektem Stanowiska strony pracowników i pracodawców Zespołu w przedmiotowej sprawie dotyczyła m.in. zasadności przeznaczenia środków na wsparcie poszkodowanych podmiotów z Funduszu Pracy.

Uzgodniono, że głosowanie Stanowiska odbędzie się w trybie obiegowym – załącznik nr 2.

Leszek Miętek Przewodniczący Zespołu wobec wyczerpania porządku obrad zamknął posiedzenie.

.....
Leszek Miętek
Przewodniczący Zespołu

.....
Sporządziła
Katarzyna Miroszewska
Biuro Rady Dialogu Społecznego

Stanowisko
strony pracowników i strony pracodawców
Zespołu problemowego
ds. polityki gospodarczej i rynku pracy
Rady Dialogu Społecznego
w sprawie wsparcia przemysłu energochłonnego

Przedsiębiorcy zużywający znaczną ilość energii zadają sobie obecnie pytania o opłacalność i celowość prowadzenia dalszej działalności. Drastyczny wzrost cen energii elektrycznej oraz surowców energetycznych, zwłaszcza gazu ziemnego, powoduje, że sektor energochłonny przeżywa dziś największy od lat kryzys, a jego ewentualny upadek spowoduje znaczne straty dla polskiej gospodarki.

Przemysł energochłonny to przede wszystkim produkcja chemikaliów, cementu, płytek ceramicznych oraz metali, szkła czy leków – surowców o krytycznym znaczeniu dla całej naszej gospodarki. Zastąpienie tej produkcji importem jest trudne lub niemożliwe i nader kosztowne. Produkcja zakładów energochłonnych to składnik do produkcji w innych zakładach przetwórczych, a jej brak może wywołać reakcję łańcuchową, co pokazał przykład chwilowego wstrzymania dostaw przez zakłady azotowe. Ubój zwierząt, przetwórstwo mięsa i ryb, produkcja nabiału, kosmetyków, leków, piwa i napojów, opakowań, to nieoczywiste obszary oddziaływania tej decyzji, które wykroczyły znacznie poza oczekiwany scenariusz spadku dostępności nawozów i jego skutków dla rolnictwa i pól. Przemysł energochłonny zapewnia ponadto setki tysięcy dobrze płatnych miejsc pracy, których przyszłość może być zagrożona. Trudna sytuacja przedsiębiorstw energochłonnych może mieć negatywny wpływ na sytuację na rynku pracy, a pośrednio na dochody podatkowe z PIT od pracowników oraz CIT od producentów i całego łańcucha ich odbiorców. W trosce o produkcję, przedsiębiorstwa i pracowników, których zatrudniają, konieczne jest podjęcie działań mających na celu wsparcie przemysłu energochłonnego.

W przypadku zakładów azotowych, dzięki umiejętnemu planowaniu w Grupie Azoty i Anwilu i istnieniu odpowiednich możliwości technicznych, ponowne uruchomienie produkcji okazało się kwestią decyzji spółek. Warto podkreślić, że proces technologiczny w branżach energochłonnych częstokroć nie pozwala na wyłączenie a potem szybkie włączenie produkcji. Dla przykładu, ponowne uruchomienie pieca hutniczego może zająć długie kwartały i wiązać się z koniecznością poniesienia znacznych nakładów, tzw. kosztów utopionych. W warunkach przyszłej niepewności i ograniczonego popytu w europejskiej gospodarce, wyłączenie

produkcji energochłonnej w Polsce może z tego powodu przekształcić się w długotrwałą rezygnację z produkcji w kraju i stałą konieczność importu, który niesie ze sobą nie tylko ryzyko ciągłości dostaw dla mniej energochłonnych spółek przemysłowych, ale także koszty społeczne i koszty finansowe dla gospodarki tak wysokie, że w skali całej gospodarki konieczność ich poniesienia mogłaby destabilizować bilans handlowy i zagrażać stabilności makroekonomicznej, np.: kanałem kursu złotego.

Należy zauważyć, że przemysł energochłonny odgrywa szczególną rolę na Śląsku – w regionie, który poniesie najwięcej kosztów społecznych nadchodzącej transformacji energetycznej. Jak pokazują doświadczenia z Europy Zachodniej (np. Zagłębie Ruhry), konkurencyjny przemysł energochłonny umożliwia stopniowe odchodzenie od węgla bez ponoszenia gigantycznych kosztów społecznych.

Wycena kontraktów na energię elektryczną wzrosła średnio w ostatnim roku o około 430%. Całkowite koszty energii ponoszone przez odbiorcę końcowego są powiększane jeszcze o opłaty dystrybucyjne, niedawno wprowadzoną opłatę mocową oraz tzw. kolorowe certyfikaty. Proponowane przez rząd programy przeciwdziałające wysokim cenom energii dotyczą obiektów użyteczności publicznej, odbiorców indywidualnych, a nie przemysłowych.

Twierdzenie, że nie można uruchomić mechanizmów pomocowych dla przedsiębiorców ze względu na obowiązujące na rynku energii przepisy unijne jest nieprawdziwe. Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej z 23 marca 2022 roku (Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy 2022/C 131 I/01) istnieje możliwość złagodzenia wzrostu cen energii i gazu m.in. z powodu konfliktu zbrojnego. Pomoc może być przekazana w formie dotacji bezpośrednich, ulg podatkowych, płatniczych, gwarancji bankowych czy pożyczek. Ustalono wysokość możliwej pomocy dla przedsiębiorstwa energochłonnego do 2 mln euro lub 50 milionów euro w przypadku wykazania straty operacyjnej.

Przykładowo, na rynku hiszpańskim, portugalskim i niemieckim wprowadzono już mechanizmy pomocowe. Unia Europejska zgodziła się, by w Hiszpanii i Portugalii wprowadzono od kwietnia 2022 roku na rok ceny urzędowe na gaz na poziomie 40 euro/MWh (przy cenach rynkowych wówczas około 90 euro/MWh) – zamrożono tam również ceny gazu dla 7 milionów odbiorców indywidualnych. W Niemczech natomiast wprowadzono program ograniczenia kosztów energii dla przemysłu energochłonnego, na podstawie którego dostępna będzie dotacja w wysokości do 70% różnicy ceny energii obecnie i ceny z 2021 roku. Pomoc de facto publiczna świadczona jest także w Europie z kieszeni spółek zajmujących się produkcją

i dystrybucją energii, a w ostatnim czasie doszło do nacjonalizacji np.: francuskiej firmy EDF.

Różnica cen między dotowanymi taryfami dla przemysłu w Europie a rynkowymi taryfami dla przemysłu w Polsce zaczyna być wyrażona w wielokrotnościach. W ten sposób wspólny unijny rynek przestaje być miejscem konkurencji między firmami na efektywność biznesową czy jakość procesów, zwłaszcza w świetle ponoszenia kosztów polityki klimatycznej (cena uprawnień do emisji dwutlenku węgla). O sile konkurencyjnej i tym, kto będzie zmuszony wygasić produkcję, zaczyna decydować polityka państwa w zakresie taryf przemysłowych. Bez wsparcia rządowego, które będzie symetryczne w stosunku do wsparcia, jakie otrzymują inne przedsiębiorstwa w Europie, obecny kryzys niedoboru może być początkiem potencjalnie trwałego upadku polskiego przemysłu, przełamania tendencji z poprzednich kryzysów, które polskie firmy wykorzystywały do wzmocnienia swojej pozycji konkurencyjnej.

Przedstawiciele Rządu zapewniają, że energii dla nikogo nie zabraknie, jednakże w przypadku jakichkolwiek turbulencji pierwszeństwo w dostawach raczej będą mieli odbiorcy wrażliwi, a nie zakłady przemysłowe. Mogą one mierzyć się z ograniczeniem poboru lub całkowitym wstrzymaniem dostaw. Dla przemysłu energochłonnego nieprzerwane dostawy nośników energii są kluczowym warunkiem prowadzenia działalności, gdyż jakiegokolwiek ograniczenia skutkują natychmiastowym zatrzymaniem linii produkcyjnych, co niesie ryzyko szkód w infrastrukturze przemysłowej. Przedsiębiorcy z niepokojem obserwują sytuację na rynku energetycznym, w tym możliwość wprowadzenia rozwiązań prawnych umożliwiających nawet całkowite wstrzymanie dostaw energii dla odbiorców niewrażliwych.

Strona pracowników i strona pracodawców Zespołu zwraca się do Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o natychmiastowe podjęcie działań mających na celu wsparcie przemysłu energochłonnego. Prosimy o wprowadzenie w uzgodnieniu z partnerami społecznymi pomocowych działań i mechanizmów. Wnosimy o:

- 1) rzetelny dialog rządu ze środowiskiem przedsiębiorców i pracowników w zakresie powstrzymania wyłączeń produkcji lub przewidywalności takich decyzji i ograniczania bolesności ich skutków;
- 2) wypracowanie programu ograniczenia zużycia energii np.: w zakresie oświetlenia ulic i witryn w godzinach nocnych;
- 3) wprowadzenie maksymalnej ceny zakupu energii elektrycznej i gazu ziemnego dla przedsiębiorstw energochłonnych zagrożonych ucieczką emisji CO₂;
- 4) wprowadzanie gwarancji instytucji państwowych na miejsce depozytów transakcyjnych

na zakupy energii elektrycznej na TGE oraz na rynku bilateralnym OTC (w tym zastąpienie gwarancji bankowych);

5) wdrożenie mechanizmów zmniejszających ceny energii w kontraktach na III i IV kwartał 2022 roku oraz 2023 rok poprzez:

- a) administracyjną kontrolę cen energii dla przemysłu – tzw. „taryfa przemysłowa”, opartą na koszcie wytworzenia w jednostkach generujących energię z węgla brunatnego
- b) wprowadzenie dopłaty do ceny energii nabywanej przez odbiorców energochłonnych na 2023 r., która ograniczy maksymalną jej cenę do poziomu kosztów produkcji, powiększoną o uczciwą marżę polskich elektrowni.

Załącznik nr 2

Stanowisko
strony pracowników i strony pracodawców
Zespołu problemowego ds. polityki gospodarczej i rynku pracy
Rady Dialogu Społecznego
w sprawie projektu ustawy o szczególnym wsparciu podmiotów poszkodowanych
w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze

Odnosząc się do przekazanego Zespołowi projektu ustawy o szczególnym wsparciu podmiotów poszkodowanych w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze, Strona pracowników i pracodawców widzi konieczność objęcia wsparciem podmiotów, które poniosły straty w związku z przedmiotową sytuacją. Należy zaznaczyć, że jednorazowe świadczenie w wysokości 3010 zł ma być przyznawane za każdego ubezpieczonego zgłoszonego do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego do 31 lipca 2022 r. W Ocenie Skutków Regulacji zamieszczono prognozę, że planowane wydatki mają wynieść około 82 mln zł.

Mając na uwadze znaczną skalę pomocy oraz jej cel zgłaszamy stanowczy sprzeciw w zakresie sposobu finansowania ww. jednorazowego świadczenia, które ma być dokonywane z Funduszu Pracy. Środki Funduszu Pracy powinny być wydatkowane na cele związane z rynkiem pracy, którymi są pełne i produktywne zatrudnienie, rozwój zasobów ludzkich, osiągnięcie wysokiej jakości pracy, wzmacnianie integracji oraz solidarności społecznej, zwiększanie mobilności na rynku pracy. W ocenie strony pracowników i pracodawców żaden z powyższych celów nie

dotyczy wsparcia związanego z kryzysem ekologicznym na rzece Odrze, dlatego też wnosimy o skorygowanie projektu i niepomniejszanie środków Funduszu Pracy w tym zakresie.